

Fra Nevinko Mandić

Piše: **Zdravko Luburić**

Bog zna gdje mrtve riječi viču, vječno spuštene dolje, odzvanjaju, razliježu se živim fra Andrijinim riječima.

Živo gledaju tijesno priljubljene uz njegovu zemlju s imenima koja negdje tamo pitaju za njegovu smrt, negdje tamo gdje su sjene na onom mjestu ili na onom mjestu, u lancu smrti postale kamenje i strah vječnog govora.

Ubijeni svećenici, daleko udaljeni jedni od drugih, mjere vrisak što na amenu visi. Bačen na izgorjele ruke jednog križa još uvijek stoji, zagrljen svojim rukama odgoneta zasjenjenim očnim dupljama posljednje vrijeme u neograničeno teškom psalmu, zovom ptica koje gledaju prema dolje, počinjju pjevati za njega, svećenika:
 Jesus Christus natus est.
 Jesus Christus crucifixus est.
 Jesus Christus sepultus est. Amen.

Uzalud ga zatajuju crveni prije nego što je dospio u svjetlo, svojim zabludama povlači se u bijeg, zemlja pada na njih, na njega, spušta se obećana ovim kukavnim ustima. Prije nego ih križ kamenuje, približava im se hladan dah, ne sjećajući se njihovih imena, izbjegava ih prepoznati prokleti ledenim grobovima.

Fra Andrija tako blijed kao prolazne suze, želi se moliti tako tiho za njihov strah savjesti i ne izgovara ni jednu jedinu riječ ovdje gdje na njih čeka zemljino vrijeme. Ono ih baca na tlo zemljom, hranjeni zemljom šire se, naglo rastu i ne dopušta im da čuju svoj posljednji odgovor. Negdje ih se čeka, čekanje im ostavlja još više pitanja.

Oni samo idu zemljom i ne vide, idu dalje okovani Zemljinim željeznim križem. Zemlja pere sve, ako ne sve, blještavim prahom u bijelom, govori kroz nagnutu podrhtavajuću travu, govori riječi koje je svećenik govorio, jer se tijelo i usta ne mogu stišati, sve dok ga tiho i nemoćno ispuni noć. Crveni se kriju izvana i iznutra tako bijedno onda kad su u sebe uhvatili svoj pogled. Uništenim vidom on negdje tone ugašen posljednjim pogledom sveg nadglasavanja.

I kamo god išli, traži ih njihova zavijajuća, tuleća sjena, pokorena između usta i ubojitih ruku krepava u njima i dok kleče kameni im glas reda ubijena imena, užasnim sjenama gledaju u njih ravnodušno, vezani za dubine s par fra Andrijinih očiju. ✍

Iz sadržaja

IZ LJETOPISA	4
STRATIŠTA	19
ODJEK U PUKU	42
NATJEČAJ	43
POVIJESNE OKOLNOSTI	51
PODLISTAK	57

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XV., 1 (28),
Široki Brijeg, siječanj – srpanj, 2022.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF; 6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR; CH 8,50 CHF; SAD 13 USD;
Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...:

- poštanskom uputnicom
- UniCredit Bank d.d. Mostar; Korisnik: Hercegovačka franjevačka provincija; Svrha: prilog Vicepostulaturi
žiro-račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

Urednikova riječ

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Ovim brojem ulazimo u 15. godinu izlaženja. Naoko ni puno ni malo. Ali je bilo i te kako važno. Pokušavali smo razbistriti mutne vode i na vidjelo iznijeti istinu ma kakva ona bila.

Istina o pobijenim hercegovačkim franjevcima i mnoštvu pobijenoga vjernoga Božjega puka posve je drukčija od onoga kako su to prikazivali jugokomunisti i kako to danas prikazuju njihovi nasljednici. Nije ni čudo. Ne može jedan totalitarni sustav, kakav je bio jugokomunistički, izreći istinit pravorijek o svojim protivnicima. Čak to ne mogu izreći ni o onima koji su »skrenuli« za sacrtana puta unutar njihovih redova. Sjetimo se samo Gologa otoka. Mljeo se tu čovjek, mrljela se njegova duša, bez obzira na to smatra li on da ona postoji ili ne.

Da bismo došli do prave istine, nema nam druge nego nastaviti putem lustracije, ne tek glede jugokomunista nego i glede svih onih koji nastavljaju njihovim stazama, samo u drugome ruhu. Već smo ju spominjali tu i tamo, ali učinimo to kratko opet. O njoj ne govore i oko nje se ne trude samo oni koji ne bi ništa mijenjali, koji bi htjeli još zamutiti vodu i uvaliti nas u nju. Najlakše ju razumijemo ako ju gledamo iz triju očista. Prvo je sudsko. Sud istražuje i kažnjava one koji su se teško ogrješili o istinu i narod. Drugo je administrativno. S važnih društvenih položaja bivaju uklonjeni oni koji su na tim položajima služili totalitarnom režimu i sada su zapreka razvoju društva u demokratskom duhu. I na kraju dolazi treće, obrazovno. Istražujemo što se dogodilo, skupljamo svjedočanstva i dokumente, objavljujemo nove činjenice do kojih smo došli. Složit ćemo se, ovaj vid lustracije možemo i trebamo sami provoditi. Ne očekujemo da za nas to učini netko drugi. I pođimo, naravno, najprije od sebe. Shvatimo što se dogodilo i na tim temeljima gradimo svoju budućnost.

Ovakve i slične misli vodile su nas svih ovih godina, a vodit će nas, uz Božju pomoć, i dalje. Naši pobijeni, naša prošlost, zaslužili su da se o njima govori istinito. Učinimo to dubinom svoga srca i dubinom svoga uma!

Mir vam i dobro!

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudes« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja. »Prema odredbama vrhovnog svećenika Urbana VIII., zabranjeno je da sluga Božji, bez prethodnog dopuštenja Svete Stolice, bude predmetom javnoga crkvenog štovanja. Te odredbe nipošto ne priječe privatnu pobožnost sluzi Božjem, niti spontano širenje njegova glasa svetosti ili mučeništva i znakova. (čl. 117, § 1. i 2.)

Ako nije pronađeno nepropisno štovanje, biskup ili njegov ovlaštenik pristupa sastavljanju izjave o neiskazivanju štovanja, tj. izjave kojom se potvrđuje da se odluke Urbana VIII. poštuju. (čl. 119, § 1.)«

Iz Upute *Majka Svetaca*